

Tanári Útmutató a makeITfair WebQuesthez

- Tartalomjegyzék
- Bevezető
- A Quest
- Témák és szintek
- Tanulási célok
- Követelmények és kiadványok
- Módszer
- További feladatok
- Ingyenes dokumentumfilmek és további információ
- Időbeosztás
- Értékelés
- A feladatlapok helyes válaszai
- Háttérinformáció
- Záradék
- Melléklet: az Apple-ügy

Bevezető

A tanulók nap, mint nap használnak elektronikai eszközöket, mobiltelefonokat, MP3 lejátszókat és játékkonzolokat. Azonban nem sokan tudnak azokról a problémákról, amelyek ezeknek az eszközöknek a gyártása során merülnek fel. Például arról a hatásról, amelyet a mobiltelefonok gyártásához szükséges fémek bányászata gyakorol a környezetre, vagy a rettenetes munkakörülményekről, amelyek azokban a kínai gyárakban uralkodnak, ahol laptopokat gyártanak. Anélkül, hogy büntudatot keltene a tanulóknak az MP3 lejátszó, mobiltelefon vagy számítógép használatával kapcsolatban, a makeITfair WebQuest megmutatja a felmerülő problémákat, valamint azt is áttekinti, hogy a fogyasztók és egyéb érdekeltek hogyan járulhatnak hozzá a negatív folyamatok megszüntetéséhez, valamint a gyártási technikák megváltoztatásához. A WebQuest használata során a diákok tanulni fognak azokról az összekötő kapcsokról is, amelyek közöttük és a fejlődő országok állampolgárai között léteznek.

A WebQuest használatával a tanulók önállóan, de strukturált módon gyűjthetnek információt, majd megszerezhetik azt, hogy elkészítsék saját munkájukat a témával kapcsolatban. Az online Quest egyszerre ad teret és motiválja ezt az irányított felfedezést.

A Quest arra ösztönzi a tanulókat, hogy kritikus fogyasztóvá váljanak. Ebből a nézőpontból a tanulók áttekinthetik az egész mobiltelefonpiacon átívelő gyártási láncot. Mialatt a kulcsinre és a célokra fókuszálnak, többet tudnak meg olyan kérdésekről is, mint a munkakörülmények vagy a szállítói lánc folyamán felmerülő környezeti kérdések.

A Quest

Új mobiltelefont szeretnél venni. Melyiket válaszd? Nehéz döntés. Nézheted azt, melyik tetszik, dönthetsz az ár alapján, vagy a szerint is, melyik cég telefonjai a legdivatosabbak.

Nehéz elképzelni egy olyan világot, amelyben nem léteznek elektronikai eszközök. Mindannyian nap, mint nap élünk az Információs Technológia (IT) vívmányaival, amelyek sokféle módon javítottak az életünkön. Ezek azonban világszerte sok új probléma forrásai.

Napjainkban egyre több figyelmet fordítunk arra, hogy milyen munkakörülmények között dolgoznak azok, akik a készülékeket gyártják. A fogyasztók egyre-másra tesznek fel kérdéseket a gyermekmunkáról és a környezetvédelemről. Talán már te is hallottál az ázsiai kizsákmányoló üzemekről, ahol gyermekmunkát alkalmaznak. Más alkalmazottak Ázsiában védőfelszerelés nélkül dolgoznak mérgező anyagokkal a farmernadrágok koptatásakor, amiket esetleg Te is hordasz. Vannak olyanok is, akik túlórának, és nagyon keveset keresnek.

Hogyan készülnek a mobiltelefonok, ki gyártja őket, hol vannak az üzemek? A tudatos vásárlók kritikus kérdéseket tesznek fel maguknak, a barátaiknak és családjuknak, de a vállalatoknak is, azok különböző üzletpolitikáival kapcsolatban.

Témák és szintek

A WebQuest középiskolások részére készült, 14-16 éves korosztály számára. A következő tárgyakat foglalja magába: társadalomtudományok, földrajz és közgazdaságtan.

Tanulási célok

A WebQuest kitöltése után, a tanulók:

- Megértik az elektronikai termékekkel kapcsolatos komplex ellátási láncot.
- Meg tudnak nevezni társadalmi és gazdasági következményeket és környezeti hatásokat, amelyek az elektronikai eszközök gyártásához kapcsolódnak.
- Véleményt tudnak alkotni a gyártási folyamattal kapcsolatos problémák okairól és következményeiről.
- Képesek olyan lehetőségek felsorolására, amelyek által az egyes állampolgárok, fogyasztók, lobbicsoportok, illetve egyéb nyomásgyakorló csoportok befolyásolhatják ezeket a folyamatokat.
- Képesek a méltányos kereskedelem jelentésének, valamint a kiskereskedelmi tevékenység szerepének (és erejének) meghatározására.
- Képesek annak leírására, hogy a saját életük és tevékenységeik hogyan kapcsolódik a fejlődő országokban élő emberek életéhez.

Követelmények és kiadványok

A WebQuest feladatainak elvégzéséhez a következő eszközökhöz kell hozzáférniük a tanulóknak:

Egy számítógéphez, amely rendelkezik Internet hozzáféréssel, és Microsoft vagy Open Office Word programmal, Acrobat Reader-rel és hangkártyával –tanulópáronként vagy tanulónként, ha önálló munkát szeretnének. Fülhallgató használatával csökkenthető a zaj a teremben.

Négy információs kiadvány a mobiltelefonok és egyéb elektronikai eszközök gyártásáról, illetve hulladékkezelésével kapcsolatban, amely tanulópáronként/tanulónként áll rendelkezésre. A kiadványok világos és tömör információt biztosítanak a mobiltelefonok gyártásáról.

A kiadványokat kérésre postai úton küldi el a makeITfair program koordinátor szervezete, a SOMO. Telefon: +31 (0)20 639 12 90. Fax: +31 (0)20 639 13 21. Email: info@somo.nl. Ezenkívül letölthetők a www.makeitfair.org oldalról is. Választható normál és nyomdai gyártáshoz szükséges változat is.

A kiadványok címei:

Szeretnél egy aranyból készült mobiltelefont?

A nyersanyagok eredetéről.

Vajon mennyi egy telefonhívás valódi ára?

A gyárakban és bányákban dolgozók munkakörülményeiről.

„Kína méltányosságot kér”

A kínai IT gyártásról.

Tedd zölddé!

Az e-hulladékok lerakásáról.

Módszer

A WebQuest során a tanulók egy feladatlapot töltenek ki, amely nagyjából 1,5 órát vesz igénybe. A feladatlap Word dokumentum, amely elmenthető.

A tanulók dolgozhatnak párban, így meg tudják beszélni a válaszaikat, de egyénileg is, ha a tanár úgy látja jobbnak. (Páronként egy számítógépre és egy hangkártyára lesz szükség, illetve tanulónként egy gép szükséges az egyéni munkához). A tanulók az internet és a kiadványok segítségével gyűjtik össze a szükséges információkat.

A kitöltés után a tanár ellenőrzi és értékeli a feladatsort.

A webkvíz is felhasználható tesztként.

Ha ennél több időt szánna a WebQuest megoldására, megkérheti a tanulókat, hogy válaszoljanak a webkvíz kérdéseire, vagy látogassák meg a makeitfair.org oldal Take Action oldalait.

További feladatok

Ha a WebQuest használata után Ön és diákjai még részletesebben kívánnak foglalkozni a témával, három lehetőség közül választhatnak.

- A tanulók megtervezhetik a saját mobiltelefon tanúsítványukat. Ez a feladat még több kihívást és kreativitást jelent, mivel még nem létezik ilyen tanúsítvány, mert megalkotása politikai és gazdasági szempontok miatt olyan bonyolult, hogy a közeli jövőben várhatóan nem is fog megvalósulni.
- Egyórás villámvitát szervezhetnek.
- Felhasználhatják a webkvízt tanórán használt kérdőívként, megbeszélve az azzal kapcsolatos kérdéseket és válaszokat.

1. Tanúsítvány tervezése, lehetőleg Powerpoint-ban

A diákokkal olvassák el az Elektronikai Ipar Etikai Kódexét (EICC, Electronic Industry Code of Conduct), amelyet a www.eicc.info oldallal együttműködő vállalatok hoztak létre. Nézzék meg a Nokia Magatartási Kódexét

(http://www.nokia.com/NOKIA_COM_1/Corporate_Responsibility/Sidebars_new_concept/Code_of_conduct/2009/word_pdfs/Nokia_Code_of_Conduct_Hungarian.pdf), vagy akár más vállalatok magatartási kódexeit.

Tanulmányozzanak már létező tanúsítványokat (pl. Hollandiában, www.keurmerken.info).

Ezután tervezhetnek a diákok egy saját tanúsítványt mobiltelefonokra.

- Hogy néz ki a tanúsítvány?
- Milyen követelményeknek kell megfelelnie annak a vállalatnak, amely fel kívánja tüntetni telefonjain a tanúsítvány hivatalos jelét?
- Hogyan próbálják majd meggyőzni a vállalatokat arról, hogy dolgozzanak ezeken a szempontokon és vezessék be a tanúsítványt?
- Mit fognak tenni az elektronikai hulladékkal, amely akkor keletkezik, amikor a vásárlók megválnak a telefonjaiktól? Van erről szó a tanúsítványban? Ha igen, miért? Ha nem, miért nem?

A feladat eredményeit küldjék el a makeITfair-nek emailen: info@makeitfair.org. A jó ötleteket közzé tesszük a makeITfair weboldalán, a www.makeitfair.org oldalon.

2. Villámvita

A tanulók eljátszhatják azoknak az embereknek a szerepeit, akikről a makeITfair kiadványokban olvastak. Ily módon beleélhetik magukat a gyártási láncban résztvevő emberek helyzetébe, azonosulhatnak a véleményeikkel és körülményeikkel.

Először ossza ki a szerepeket a tanulók között:

Jean –a bányász

Maew és Siu –gyári munkások

Jenny –a szakszervezet képviselője

Sana és Charlotte –vásárlók

A vita előkészítéseként kérje meg a tanulókat arra, hogy olvassák újra a kiadványokat, és tudják meg, mi a fenti szereplők véleménye az elektronikai iparról és a gyártási láncról. Gondolkozzanak további témákon is, amelyekről beszélhetnek a vita során.

Négy további tanuló megkaphatja a nehezebb szerepeket:

Michael és Sarah –egy nagy márka képviselői

Justin és Kappa -a bányászati vállalat tulajdonosai

Ők is kiadványok olvasásával készülhetnek fel, és megnézhetik, mit tesznek, vagy épp nem tesznek a vállalatok a munkások helyzetének javítása érdekében. Minden témával kapcsolatban gondolkozhatnak további vitakérdéseken.

A vita megkezdéséhez választhat a következő kérdések közül:

- Mit lehet tenni annak érdekében, hogy javuljanak a gyárban és bányákban dolgozók munkakörülményei?

- Kié a (végső) felelősség a dolgozók munkakörülményeiért a gyártási lánc egészére nézve?

- Ameddig nem kapható „méltányosan előállított” telefon, inkább ne is tájékoztassuk a vásárlókat az elektronikai ipar problémáiról, vagy jobb tájékoztatni őket?

Ha még nagyobb kihívássá szeretné tenni a szerepjátékot, bemutathat egy különleges esetet, amely az útmutató végén, mellékletként található. Ha ezt választja, ossza ki az esetben található szerepeket a tanulók között, ne feledkezzen meg a nemzetközi szakszervezet képviselőjéről. Használja az esetet kiindulópontként, a munkások szervezetet alkothatnak és előállhatnak kérdéseikkel. Hogyan fog reagálni a cégek vezetősége?

3. A Webkvíz

A kvíz használható tanórán vagy a WebQuest tesztjeként is. Tanórán az e-kvízre támaszkodva érdekes órát tervezhet, sok beszélgetés kialakításával. Minden kérdést más tanuló válaszolhat meg. A kérdéseknél ki lehet fejteni a kérdéseket felvető problémákat és a választ, megkeresve az okokat és a következményeket. (A helyes válaszok a weboldal visszajelzés részén megtalálhatóak).

Ingyenes dokumentumfilmek és további információ

„A telefonod rejtett ára” egy dokumentumfilm az egyre bővülő mobiltelefon-ipar hatásairól, amely ingyen megrendelhető a makeITfair-től az info@makeITfair.org címen.

3. weboldal – további információ a Kongói ónkatonák c. filmről:

A film a bányákban dolgozók, főként fiatalok rettenetes helyzetét mutatja be. A körülmények valóban nagyon rosszak és veszélyesek. A dolgozóknak alig van mozgástere, és még lélegezni is nehéz, továbbá nagy a bányaomlás kockázata. Miután kitermelték az ónércet, fegyveres katonák állják a bányászok útját, és ellopják az ércet a bányászoktól, akik emiatt a bányában ragadnak. Valójában a bányákat felügyelő katonák azok, akik hasznot húznak a bányászok munkájából.

Időbeosztás

Bevezetés és WebQuest	A WebQuest megoldása	Webkvíz-záró	További feladatok
-----------------------	----------------------	--------------	-------------------

		tesztként	
1,5 óra (vagy 2 x 45 perc)	40 perc	40 perc	1.: változó
			2.: változó
			3.: 40 perc

Értékelés

Csak tág irányvonalakat biztosítunk a feladatlapok értékeléséhez, hiszen több kérdés is úgy lett megtervezve, hogy lehetőséget biztosítson a tanulóknak önálló vélemény kialakítására. Ezekben az esetekben inkább az érvek minősége lényegesebb, mint a helyes válasz. Azokra a kérdésekre adott válaszokat, amelyek megmutatják, hogy mennyire tanulmányozta át a tanuló a szöveget, könnyebb jónak vagy rossznak minősíteni.

A következő adatok alapján elkészítheti a saját értékelési módszerét.

A másfél órás WebQuest véleményformáló kérdéseket, valamint tényekhez kapcsolódó, eldöntendő és bevezetésként szolgáló kérdéseket tartalmaz. Azt ajánljuk, hogy a véleményformáló kérdések nagyobb súllyal essenek a latba az értékelésnél, mint a tényekre vonatkozó kérdések.

A feladatlapok helyes válaszai

1. Különböző válaszok lehetségesek.
2. Különböző válaszok lehetségesek.
3. Például: munkások kedvezőtlen munkakörülményei, veszélyes vegyszerekkel történő munkavégzés, hosszú munkaidő (12 óra naponta), hét nap munka hetente, nagyon alacsony fizetés, kötelező túlóra.
4. Itt a tanuló saját véleményének kell világosan megjelennie, indoklással.
5. a) Oroszország, Kína, Kongó, Chile, Dél-Afrika, Indonézia
b) A katonák gyakran ellopják az ónércet, nincs védőfelszerelés a munkások számára.
6. Itt a tanuló saját véleményének kell világosan megjelennie, indoklással.
7. A valódi költség azt jelenti, hogy nem csak pénzügyi és gazdasági szempontok kerülnek mérlegelésre, hanem indirekt költségek is, mint például a gyárakban dolgozókat alacsony fizetéssel zsákmányolják ki, a bányászok kedvezőtlen munkakörülmények között az egészségüket kockáztatják vagy a környezetszennyezés.
8. Itt a tanuló saját véleményének kell világosan megjelennie, indoklással.
9. Ha nem kezelik jól, megfelelő biztonsági intézkedések segítségével, a mérgező anyag kiszivárog és károsítja a környezetet. Ezen túlmenően megmérgezi a szétszerelést végző személyt, ha nincs védőfelszereléssel ellátva.
10. Különböző válaszok lehetségesek.
11. Itt annak megfelelően változhatnak a válaszok, hogy a tanulók melyik vállalatot választották.

Háttérinformáció

Ha további információra van szüksége ezekről a témákról, a makeITfair kiadott egy jelentés sorozatot, a legfrissebb kutatások összefoglalásaival. A jelentések angol nyelven érhetők el. <http://makeitfair.org/the-facts/reports>

Záradék

A WebQuest-et az *Alice O education in global perspective* készítette, a SOMO megbízásából, a makeITfair kampány részeként.

Szerző: Margriet Jansen

Szerkesztő: makeITfair partnerek
Végső szerkesztés: Ton Guiking
Design: JUSTAR.nl

A projektet az Európai Unió támogatta. A projekt tartalmáért kizárólag a SOMO tartozik felelősséggel, és semmiképpen nem tükrözi ez Európai Bizottság hivatalos álláspontját.

www.aliceo.nl
www.somo.nl
www.makeitfair.org
©2011

Melléklet: az Apple ügy

További információ a WebQuest 5. oldalához.

Lévlé a megmérgezett Lian Jian munkásoktól az Apple Inc.-nek
2011. március 15.

Kedves Mr. Jobs!

Jó napot kívánunk, hogy szolgál az egészsége mostanában? Annak ellenére, hogy több ezer mérföldre vagyunk egymástól, minket, a megmérgezett munkásokat, érdekel az ön egészségi állapota. Ön egy valódi érték a társadalom számára, és állandó büszkeség forrása az Apple rajongóknak. Nem akarjuk sok idejét elrabolni, de pillanatnyilag sok nehézséggel állunk szemben. Reméljük, hogy tud időt szakítani arra, hogy elgondolkozzon a ránk váró nehézségeken.

Korábban azt nyilatkozta, hogy szigorúan felügyelni fogja a gyártási folyamatokat és az Apple-nek beszállító cégek gyártási körülményeit. Nemrég az is elhangzott, hogy nincs gond a beszállító vállalatok ellenőrzésével. Azonban a Lian Jian Technology-nál (Wintek) dolgozó több mint 200 munkás megmérgezése egy olyan tény, amit nem lehet letagadni. Talán még mindig nem érti a jelenlegi helyzetünket, ezért hadd mondjunk el mindent. 22 Lian Jian munkás, akik n-hexán mérgezést szenvedtek, jelenleg is küszködnek a betegségük visszatérő tüneteivel. Közülük 14 elvégeztetett további orvosi vizsgálatokat is, amelyek egyéb betegséget állapítottak meg náluk. Néhány munkást (akik hármas szintű, de nem helyi (1) kórházakban vettek részt a vizsgálaton) azonnal felszólították arra, hogy feküdjenek be kórházi kezelésre, mivel a betegségük elérte a kórházi beutáláshoz szükséges állapotot. A kínai jognak megfelelően, a kivizsgálást és a kezelést helyi kórházban kell végrehajtani. Ennek ellenére a Lian Jian nem adja meg a dolgozóknak a kórházi kezeléshez szükséges hozzájárulást. Számtalan kérés után, a Lian Jian végül beleegyezett abba, hogy a munkásokat egy helyi, munkahelyi betegségek gyógyításával foglalkozó központban kezeljék, de felvételüket végül a suzhou-i 5. sz. Népi Kórház elutasította.

Mivel mi, a munkások betegek vagyunk, és jelenleg is küzdünk a betegségünkkel, a kezelésekkal kapcsolatos egyeztetéseket nem lehet tovább halasztani. Azonban a tárgyalások és egyeztetések a vállalattal még mindig folyamatban vannak. Számtalan kérés után, a Lian Jian beleegyezett abba, hogy hivatalos vizsgálatokat szervez a megmérgezett munkások számára a suzhou-i Egyetem Kettes Számú Kórházában. A vizsgálatok célja az, hogy további szakvéleményt adjanak a nem helyi kórház azon eredményével kapcsolatban, amely igazolta, hogy tüneteinket valóban n-hexán mérgezés okozza. A megmérgezett dolgozók vagy kórházi kezelést kaptak fekvőbetegként vagy

járóbetegként tovább folytatták a munkát a Lian Jian-nál. Amikor kiengedtek minket a kórházból, állapotunkban csak időleges javulás állt be, valójában nem gyógyultunk meg teljesen. Ezen érdemes lenne elgondolkozni. Nagyon össze vagyunk zavarodva. Nem csak elszigetelt esetekről van szó, mindenkinek, aki mérgezést szenvedett, visszatérő tünetei vannak. Lehetséges, hogy ez csupán véletlen egybeesés? Eddig az egyedüli eredmény egy kevesebb, mint 30 jüan-t érő gyógyszer volt, amelyet azok kezelésére használtak, akik kórházi ápolásra szorultak. A többi munkást továbbra sem kezelték, és ők még mindig várnak a kezelésre, vagy rosszabb esetben a bénulásra. A Kettes Számú Kórház úgy nyilatkozott, hogy ők nem egy munkahelyi betegségeket kezelő intézmény, és visszaküldött minket a suzhou-i 5. sz. Népi Kórházba. Áldozati báránynak, vagy inkább billiárdgolyónak érezzük magunkat, akiknek a sorsa senkit nem érdekel. Nem Önnek kellene felügyelnie a beszállítóit annak érdekében, hogy rákényszerítse őket a megmérgezett munkások problémájának megoldására? Csak a normális életünket szeretnénk visszakapni.

2011. február 22-én az Ön vállalata két alkalmazottat küldött a Lian Jian-hoz, interjúk lefolytatása végett. Őszintén elmondták nekünk, hogy az interjúk tartalmát visszaküldik a székhelyre, de ezek már csak cseppek a tengerben, hiszen azóta sem kaptunk Önöktől választ. Lehetséges, hogy egy ilyen nagyvállalat gépezetként működjön?

Ön és a beszállítói folyamatosan kitértek azok elől a felhívások elől, amelyeket mi, a megmérgezett munkások intéztünk Önökhöz, azt a választ adva, hogy a biztosítási jogszabályoknak és előírásoknak megfelelően járnak el a szükséges életbiztosítások megkötésével, valamint az álláskeresésünkkel kapcsolatban. Most, hogy visszatérő tünetektől szenvedünk, úgy tűnik, hogy nem ösztönözték beszállítójukat arra, hogy kezelést biztosítson számunkra. Nem látjuk, hogy Ön állást foglalt volna, és ez nagyon elkeserít minket.

Reméljük, hogy valóban képes azokra a társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos intézkedések megtételére, amelyekért szóban kiállt, amelyek lehetővé tesznek egy környezetbarát gyártási folyamatot, szigorúbban ellenőrzik a beszállítók viselkedését, és hatékony intézkedést eredményeznek a Lian Jian-nál régóta fennálló mérgezéssel kapcsolatos problémákkal szemben.

Válaszát várva, őszinte tisztelettel
a megmérgezett Lian Jian munkások

(1) a kínai kórházak osztályokba vannak sorolva, amelyekből a „három szint” a legjobb.